

Referanser: KR 38/15

Arkivsak: 15/3933 - 3 (16/5269)

Kirkemøtets dirigentskap

Sammendrag

Det er en innarbeidet praksis at dirigentskapet på Kirkemøtet velges av og blant medlemmene av Kirkemøtet. Dagens bestemmelser er ikke til hinder for at disse kan velges eksternt. Det foreslås derfor en klarere formulering i Kirkemøtets forretningsorden § 3-2, 1. ledd om at det kan velges dirigenter eksternt bl.a. for å sikre godt kvalifiserte dirigenter og for å sikre demokratiet i kirken. Som en følge av dette foreslås noen mindre endringer av Kirkemøtets forretningsorden og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja. Dette gjelder situasjonen ved stemmelikhet og hvem som representerer Den norske kirke under Kirkemøtet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å foreta følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden (I) og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja (II) (endringer i kursiv):

I

§ 3-2 Dirigentskap

§ 3-2, 1. ledd

Kirkemøtet velger for hvert møte et dirigentskap på tre medlemmer. *Disse trenger ikke være medlemmer av Kirkemøtet.*

§ 3-2, 5. ledd

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av *Kirkerådets leder og preses.*

§ 7-5 Om avstemninger

§ 7-5, 4. ledd

Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er *Kirkerådets leders* stemme avgjørende.

II

§ 4 Kyrkjemøtet

Når Kyrkjemøtet er samla, vert det representert gjennom *leiar i Kyrkjerådet og preses*.

Saksorientering

Bakgrunn

I henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 3-2 skal det for hvert møte velges dirigentskap på tre medlemmer med personlig varamedlemmer. Praksis har vært at disse velges blant medlemmene av Kirkemøtet. Det er nå reist spørsmål ved om dette er en tilfredsstillende ordning og om dirigentskapet bør velges blant andre foreslåtte kandidater enn medlemmene av Kirkemøtet. Dagens regler i § 3-2 setter ikke noe krav om at dirigentskapet må velges blant medlemmene av Kirkemøtet. Saken legges derfor frem for Kirkemøtet til nærmere drøfting og med forslag til vedtak.

Praksis i andre organisasjoner

Sjømannskirken Norsk kirke i utlandet

Sjømannskirken har hatt den samme ordning som Den norske kirke for valg av dirigentskap frem til siste generalforsamling. Da ble det fattet vedtak om at

«Dirigent og visedirigent kan ikke være delegater i Generalforsamlingen».

Begrunnelsen for vedtaket var at

«Det er nødvendig å sikre demokratiet i organisasjonen, ettersom generalforsamlingen er Sjømannskirkens høyeste organ. Erfaring viser at det oppleves som, og kan bli en begrensning, i delegaters aktive del i diskusjon og saksbehandling om man er del av dirigentskapet. I tillegg kan rollen som dirigent redusere opplevelsen av å stå fritt ved votering».

Det er Hovedstyret som fremmer forslag til kandidater for generalforsamlingen til vervene som dirigent og visedirigent.

Svenska kyrkan

I den Svenska kyrkan velges dirigent og to visedirigenter blant de 251 medlemmene av kirkemøtet. Frem til det er valgt dirigenter ledes kirkemøtet av det medlem som har lengst fartstid i kirkemøtet. Har to like lang fartstid er det den eldste som fungerer som dirigent. I den Svenska kyrkan har dirigentene også en funksjon før møtet holdes ved at de bl.a. innkaller kirkemøtet, fastsetter tid og sted, innkaller vararepresentanter ved forfall mv.

Frikirken

Frikirken har samme ordning for valg av dirigentskap som er praktisert i Den norske kirke. Arbeidsformen er også lik Den norske kirkes ved at saker forberedes i komiteer. Tilsvarende Den norske kirke har dirigenten dobbeltstemme ved stemmelikhet. I Frikirken deltar ikke dirigentene i komitéarbeidet, for slik å kunne frigjøre tid til å skjøtte sitt verv som dirigenter. Dirigentene har ellers tale-, forslag- og stemmerett på vanlig måte. Det er valgkomitéen som fremmer forslag til dirigenter som velges av synodemøtet.

Normisjon

I følge Normisjons lovverk er det generalforsamlingen som velger dirigent og to varadirigenter. I praksis er det administrasjonen som foreslår navn for landsstyret som vedtar hvem som faktisk spørres. Navnene gjøres kjent i sakspapirene som sendes ut til utsendingene til generalforsamlingen. Lovverket setter ingen begrensninger i hvem som kan spørres, men det praktiseres at disse ikke er blant utsendingene til

generalforsamlingen. Formelt velger så generalforsamlingen som dirigenter, når den trer sammen, de foreslåtte kandidatene.

Søndagsskolen i Norge

Generalforsamlingen til Søndagsskolen i Norge velger dirigent og visedirent. De praktiserer at hoveddirigenten velges eksternt mens visedirenten velges blant medlemmene av generalforsamlingen. Forslag på dirigent og visedirent fremmes av hovedstyret.

Aksjeselskaper

Aksjelovens § 5-12, 2. ledd har en bestemmelse som fastslår at generalforsamlingen velger en møteleder som ikke bør være en aksjeeier. Vedtektene til selskapet kan imidlertid fastsette hvilken ordning som selskapet vil praktisere dvs. at møteleder kan bare velges blant aksjeeierne eller at vedkommende skal velges eksternt.

Forslag til endring av Kirkemøtes forretningsorden og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja

Dagens ordning har fungert helt siden Kirkemøtet ble opprettet og har stort sett fungert tilfredsstillende. Frem til 2007 var det krav om at det skulle være en geistlig i dirigentskapet, men det ble da endret. Valg av personlig varamedlemmer kom inn i forretningsordenen ved kirkemøtebehandling i 1991 uten annen begrunnelse enn «i henhold til gjeldende praksis».

Saksmengden de siste årene har økt noe og spesielt kompleksiteten i sakene er blitt mer krevende. Det er viktig å ha godt kvalifiserte dirigenter som har erfaring i møteledelse av denne art, og som kan håndtere kompliserte avstemninger med mange endringsforslag. Å være dirigent ved et så stort møte som Kirkemøtet krever både erfaring og evne til å håndtere flere problemstillinger samtidig. Det kan tenkes tilfeller hvor det ikke er enkelt å finne kvalifiserte dirigenter blant medlemmene av et nytt Kirkemøte, eller at ingen av medlemmene sier seg villig til å være dirigenter.

Et annet viktig hensyn er det som ligger til grunn for Sjømannskirkens endringer i sine grunnregler, at det er nødvendig å sikre demokratiet i organisasjonen, ettersom Kirkemøtet er kirkens høyeste representative organ. Erfaring fra også tidligere Kirkemøter viser at det oppleves som, og kan bli en begrensning i, medlemmers aktive del i diskusjon og saksbehandling om man er del av dirigentskapet. I tillegg kan rollen som dirigent redusere opplevelsen av å stå fritt ved votering. Det å være dirigent i tillegg til å være medlem av Kirkemøtet er meget krevende, det innebærer en betydelig arbeidsmessig merbelastning og gjør at disse medlemmene blir mer bundet både tids- og arbeidsmessig. For å sikre demokratiet i Kirkemøtet ses det ikke som noen løsning at dirigentene ikke skal være med i komitebehandlingen for slik å redusere arbeidsbelastningen, tilsvarende praksisen i Frikirken, da dette vil svekke ytterligere deres posisjon som ordinære medlemmer av Kirkemøtet. I tillegg krever det å være dirigent mye forberedelse både før og under møtet. Dirigentene må være meget godt inne i alle problemstillinger som tas opp i den enkelte sak, og de må derfor være godt forberedt og må ha satt seg godt inn i alle saker på forhånd.

Det er også et argument for å bruke eksterne dirigenter at disse ikke har noe eierskap til sakene som behandles og vil følgelig oppfattes som nøytrale når dirigentskapet skal sette opp talerlister, fastsette avstemningsrekkefølge ved avstemninger mv., begge deler kan påvirke behandlingen av saken og også til slutt avstemningsresultatet.

Bestemmelsen i § 3-2 har i dag også et tillegg om at det skal velges 3 personlige vararepresentanter. Ønsker en å velge dirigentskapet eksternt kan dette virke noe overdimensjonert og unødvendig og vil også øke kostnadene betydelig. Det har tidligere ikke vært brukt vararepresentanter til dirigentskapet på grunn av sykdom som har inntruffet under møtet, kun ut fra permisjon grunnet andre gjøremål. Ved bruk av eksterne dirigenter vil permisjoner være lite aktuelt. Det er kun ved eventuell sykdom det kan være aktuelt med vararepresentanter. Det foreslås i slike tilfeller at møtet kun avholdes med to dirigenter. Mange organisasjoner operer bare med to dirigenter som det normale, dette bør være tilstrekkelig også for Kirkemøtet i unntakstilfeller.

Ønsker Kirkemøtet å endre bestemmelsen i § 3-2, 1. ledd om dirigentskapet kan bestemmelsen lyde som følger:

Kirkemøtet velger for hvert møte et dirigentskap på tre medlemmer. Disse trenger ikke være medlemmer av Kirkemøtet.

Det er Kirkerådet som etter forretningsorden § 2-3 fremmer og tilrettelegger saker for Kirkemøtet. Det foreslås at denne ordningen videreføres også for forslag til dirigenter for Kirkemøtet når disse ikke skal være medlemmer. Det kunne hevdes i disse tilfellene at Kirkemøtet da vil ha liten mulighet for reelt valg av dirigenter da det bare er de som foreslås som kan velges. I praksis vil ordningen slik den er i dag, fungere tilsvarende. Det vil neppe være andre medlemmer, enn de som er forespurt på forhånd som vil påta seg et slikt verv ut fra behovet for nødvendig forberedelse. Det forutsettes at Kirkerådet gjør en nøye vurdering av kvalifikasjoner og egnethet til de som foreslås som kandidater.

Om bestemmelsen i § 3-2, 1. ledd endres eller ikke som foreslått, bør bestemmelsen i femte ledd endres. Når dirigentene ikke behøver å være medlemmer av Kirkemøtet vil det være naturlig at hilsener som utformes av Kirkemøtet underskrives av Kirkerådets leder og preses som utgjør kirkens øverste lederskap. Bestemmelsen i § 3-2, 5. ledd kan da lyde:

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av Kirkerådets leder og preses.

Videre er det en bestemmelse i § 7-5, 4. ledd som regulerer de tilfeller hvor det ved en avstemning blir stemmelikhet. I dagens ordning er dirigentens stemme avgjørende. Avstemninger ved personvalg har egne regler i § 7-6 og vil ikke berøres av den foreslåtte endringen.

Ved eksternt valgt dirigentskap vil dirigentene ikke være medlemmer av Kirkemøtet og vil dermed ikke ha stemmerett. Alternativ til dirigentens dobbeltstemme kan være at Kirkerådets leders eller preses stemme blir avgjørende. Det foreslås at Kirkerådets leders stemme blir avgjørende siden vedkommende er leder av Kirkerådet hvor preses har sete som medlem av rådet. Det er også Kirkerådets leder som leder Kirkemøtet frem til dirigentskap er valgt og det taler for at dennes stemme bør være avgjørende. Bestemmelsen i § 7-5, 4. ledd kan lyde:

Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er Kirkerådets leders stemme avgjørende.

Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja har en bestemmelse som i sak samsvarer med forretningsordenens § 3-2, 1. ledd. I representasjonsreglementets § 4, 1.ledd heter det: Når Kyrkjemøtet er samla, vert det representert gjennom dirigentskapet. Denne bestemmelsen er ikke naturleg dersom dirigentskapet ikke er medlem av Kirkemøtet. Bestemmelsen i § 4, 1.ledd kan lyde:

Når Kyrkjemøtet er samla, vert det representert gjennom *leiar i Kyrkjerådet og preses*.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Endres reglene slik at dirigentene velges blant andre enn medlemmene av Kirkemøtet vil det påløpe reise- og oppholdsutgifter pr. dirigent i størrelsesorden kr. 9000. Dette bygger på erfaringstall fra tidlige møter med varighet på fem dager. I tillegg må det påregnes utgifter til honorar eventuelt dekning av tapt arbeidsinntekt eventuelt begge deler. Dette vil variere ut fra hvem som velges, men veiledende satser for tapt arbeidsinntekt utgjør kr. 1836,- pr. dag pr person. For tre dirigenter dreier det seg om en total utgift i størrelsesorden kr. 28.000 pr. møte hvis dette varer i fem dager.

En må også påregne å betale honorar til dirigentene. Det er vanskelig å fastsette hvor dette bør ligge, men ut fra at det dreier seg om noe helgearbeid og en del forberedelse i forkant må det i hvert fall påregnes honorar i størrelsesorden kr. 5.000 pr. dirigent pr. dag totalt kr. 75.000.

Kostnaden pr. dirigent vil da totalt utgjøre ca. kr. 43.000 pr. møte av fem dager og med tre dirigenter vil totalkostnaden utgjøre kr. 129.000.

Skal det også velges vararepresentanter for dirigentene vil kostnaden pr vararepresentant utgjøre kr. 43.000 pr. møte.

De administrative utgiftene vil ikke endre seg vesentlig da Kirkerådets administrasjon må bruke noe tid på å finne og forespørre egnede kandidater tilsvarende det de gjør i dag blant Kirkemøtets medlemmer. Det at det skal forespørres eksterne kandidater vil ikke kreve noe vesentlig ekstraarbeid. Saken må sånn som i dag, forberedes for avgjørelse i Kirkerådet og Kirkemøtet.